

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ παρελθόντος ἔτους 1952 ἐπερατώθη ἡ ἀπὸ διετίας ἐτοιμαζομένη αἴθουσα τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, τεθεῖσα ἤδη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ.

Εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν ἐποποθετήθησαν κυρίως φορηταὶ εἰκόνες· δεξιὰ : αἱ παλαιότεραι βυζαντιναὶ ΙΔ - ΙΕ' αἰῶνος, ἀνωτύμων ζωγράφων, καὶ ἀριστερὰ αἱ μεταβυζαντιναὶ ΙΣ' - ΙΖ' αἰῶνος, τῆς λεγομένης Κρητικῆς σχολῆς ζωγραφικῆς (ἀντιπροσωπευομένης ἐν τῇ αἰθούσῃ δι' ἔργων τῶν : Δαμασκηνοῦ, Ἀγγέλου, Τζάνε, Μόσχων κ.ἄ.).

Πλὴν τῶν εἰκόνων, καὶ πρὸς ἀνάδειξιν τῆς αἰθούσης, ἐστήθη εἰς τὸ βάθος ξυλόγλυπτον Τέμπλον μὲ ὑπογεγραμμένας εἰκόνας ζωγράφων τῆς Κρητικῆς σχολῆς, εἰς τὸ μέσον δὲ τῶν μακρῶν πλευρῶν ἐποποθετήθησαν δύο προθηκαὶ μὲ παλαιὰ ἐκκλησιαστικά ἄμφια καὶ ἐκλεκτὰ μικροτεχνήματα.

Οὕτω προσετέθη μία ἀκόμη νέα αἴθουσα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν εἰς τὸ μέγαρον καὶ τὰς πτέρυγας τοῦ Μουσείου συστηματικῶς ἐκτεθειμένων ἔργων τῆς Βυζαντινῆς τέχνης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κατασκευῆς τῆς νέας αἰθούσης, διερρυθμίσθησαν καταλλήλως τῶν παρακειμένων αἰθουσῶν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τὰ διάφορα τμήματα (Θρησκευτικῆς λαογραφίας καὶ συλλογῶν : ρωσικῆς, δυτικῆς καὶ κοπτικῆς τέχνης), προσετέθη δὲ καὶ ἡ δωρηθεῖσα ἰδιωτικὴ συλλογὴ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Ἰωάννου Κατσαρά.

Κατὰ τὸ 1952 ἐγένετο ἐπ' ἴσης εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον : α) ἡ ταξινομησις τῶν μὴ ἐκτεθεισῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις του εἰκόνων ἐπὶ καταλλήλως τοποθετηθέντων ραφίων καὶ ἐντὸς προθηκῶν εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ μεγάρου καὶ β) ἡ καταλογογράφησις περιοδικῶν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου καὶ ἰδιαιτέρως τῆς συλλογῆς τῶν προπολεμικῶς ἀνταλλασσομένων μὲ τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ βυζαντινολογικῶν Περιοδικῶν τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν καὶ τῆς Ρωσίας.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Κατὰ Νοέμβριον ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ ἑορτασμός τῆς χιλιετηρίδος τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης, ἣτις μετὰ πολλὰς ἀνά τοὺς αἰῶνας περιπετείας, ἐγκατεστάθη εἰς ἴδιον ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἀλεξάνδρου μέγαρον, προνοία τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Χριστοφόρου. Τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἑορτασμοῦ, ὅστις διήρκεσεν ἐπὶ τετραήμερον (17 - 20 Νοεμβρίου) μετέσχον πλείστοι ἀντιπρόσωποι βιβλιοθηκῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων, ἡμετέρων καὶ ξένων, εὐχηθέντες τὰ δέοντα ὡς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κράτους καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Εἰς τὸν ἑορτασμὸν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τὴν μὲν Ἀκαδημίαν ἀντιπροσώπευσεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κύριος Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, τὸ Πανεπιστήμιον ὁ καθηγητῆς κύριος Νικόλαος Τωμαδάκης, τὴν δὲ Ἑθνικὴν βιβλιοθήκην ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κύριος Διονύσιος Κόκκινος καὶ τὴν Ἑταιρείαν Βυζαντινῶν Σπουδῶν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κύριος Φαῖδων Κουκουλές.

Τὰ κατὰ τὸν ἑορτασμὸν θὰ δημοσιευθοῦν εἰς ἰδιαίτερον τόμον, ὅστις θὰ περιλάβῃ καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς πραγματείας ἡμετέρων καὶ ξένων ἐπιστημόνων.

ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

α') Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον

Κατὰ τὸ ἔτος 1952 τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημείας Ἀθηνῶν συνέχισε τὴν ἀποδελτιῶσιν βιβλίων ἢ μελετημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ ἀποδελτιωθὲν ὕλικὸν ἐταξινομήθη, ἤρχισε δὲ παραλλήλως καὶ συστηματικὴ ἐργασία πρὸς διόρθωσιν καὶ ἐνοποιήσιν τῶν ὑπὸ πολλαπλᾷ ἢ οὐχὶ προσήκοντα λήμματα κατατεταγμένων κυρίων ὀνομάτων.

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐτυπώθη, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου, ὁ τέταρτος τόμος (1951-1952) τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἀρχείου, ὅστις θὰ κυκλοφορηθῆ ἴαν προσεχῶς.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἀρχείου εἰσῆχθησαν 18 ἐν ὄλῳ τόμοι ἢ τεύχη προερχόμενοι ἐκ δωρεῶν ἤρχισε δ' ἐν αὐτῷ ἡ συγκρότησις ἀρχείου μικροταινῶν (microfilms) μέλλοντος νὰ περιλάβῃ φωτογραφίας τῶν σπουδαιότερων χειρογράφων ἢ σπανίων ἐντύπων τῶν ἀποκειμένων εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς, ἅτινα ἐνδιαφέρουν τὴν νεοελληνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν. Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ χρησιμοποίησις τῶν μικροταινῶν τούτων εἶναι νῦν δυνατὴ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ εὐρισκομένης εἰδικῆς συσκευῆς ἀναγνώσεως μικροταινῶν, ἣτις ἀπεκτίθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημείας Ἀθηνῶν. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο περιέλαβε μέχρι τοῦδε τὰς ἐξῆς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημείας παραδοθείσας μικροταινίας : 1) ἐννέα κυττὰ μικροταινῶν δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μιχ. Σακελλαρίου καὶ περιέχοντα φωτογραφίας ἐκθέσεων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβων τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῶν ἀπὸ 1572 μέχρι 1770, ὡς καὶ ἀναφορῶν διαφόρων Ἀγγλων προξενικῶν ὑπαλλήλων ἐδρευόντων εἰς ἑλληνικὰς χώρας πρὸς τὴν Levant Company, τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, 2) φωτογραφίαν τοῦ χειρογράφου τοῦ Εὐθυμίου μοναχοῦ περὶ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Γαλαξειδίου χορηγηθεῖσαν τῷ 1945 ὑπὸ τοῦ κ. Ἡλ. Μακρῆ, 3) φωτογραφίαν τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἰακώβου Πυλαρινοῦ «Περὶ Εὐλογιασμοῦ» (Βενετία, 1715) παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ τῶν κ.κ. Κ. Ἀλιβιζάτου καὶ Γ. Πουρναροπούλου.

Τὸ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου καταρτισθὲν ὑπόμνημα περὶ τῆς προσηκούσης κατευθύνσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, τῶν σημερινῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων πρὸς σοβαρὰν προώθησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συντελουμένου ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ὑποβλήθη εἰς τὴν Ἐφορευτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἀρχείου, ἔτυχεν εἰς γενικὰς του γραμμὰς τῆς ἐγκρίσεως αὐτῆς (38η συνεδρία τῆς 23 Μαΐου 1952).

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἀρχείου παρέμεινε, δυστυχῶς, καὶ ἐφέτος ἐξαιρετικῶς ὀλιγάριθμον. Ἡ αὔξησις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἀρχείου διὰ πληρώσεως τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεῶν του παραμένει πάντοτε τὸ πρωταρχικὸν αἴτημά του.

β') Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν

Κατὰ τὸ 1952 ἐγένετο ἀποδελτίωσις χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λεξικοῦ, τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας, καθὼς καὶ ἐντύπων γλωσσικῶν πραγματειῶν.

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα συνεχίσθη ἡ ἐκτύπωσις τοῦ 4 τόμου τοῦ Λεξικοῦ, τοῦ ὁποίου ἐτυπώθησαν τὰ τυπογραφικὰ φύλλα 8-21 (βουή - βυζι) καὶ ἐξετυπώθη ὁ 5ος τόμος τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου, τοῦ ὁποίου ἡ τύπωσις ἤρχισε τὸ 1950.

γ') Τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τῆς συγχωνευθείσης εἰς αὐτὸ Ἐθνικῆς Μουσικῆς Συλλογῆς περιστράφησαν εἰς τὴν συστηματικὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποθησαυρισθείσης μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης καὶ τὸν πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν αὐτοῦ. Κατετάχθησαν ἄσματα μὲν 2040, παροιμίαι δὲ 23.289 καὶ συνεχίσθη ἡ μελέτη τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀκριτικῶν ἁσμάτων πρὸς ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων παραλλαγῶν διὰ τὸ παρασκευαζόμενον ἀπάνθισμα ἁσμάτων.

Εἰς τὴν Ἐθνικὴν Μουσικὴν Συλλογὴν συνετελέσθη ἡ μεταγραφὴ δημοτικῶν ἁσμάτων ἐκ τῆς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν, μεταγραφέντων 396 ἁσμάτων, ἤρξατο δὲ καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν ἐπὶ δίσκων ἀποτυπωμένων μελωδιῶν τῆς λαϊκῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν.

Λαογραφικὴ ἀποστολὴ ἐνηργήθη μία εἰς Δυτ. Μακεδονίαν, ἀνατεθεῖσα εἰς τὸν Διευθυντὴν κ. Γ. Μέγαν καὶ τὸν μουσικὸν κ. Σπ. Περιστέρην. Οὗτοι ἐργασθέντες ἐπὶ ἓνα μῆνα ἐν Σιατίστῃ καὶ καὶ Καστορίᾳ ἀπετύπωσαν ἐπὶ 50 φωνοληπτικῶν δίσκων 220 δημοτικὰ ἄσματα. Συγχρόνως ἐμελετήθη ὑπὸ τοῦ κ. Μέγα ἡ λαϊκὴ τῶν ἀνωτέρω μερῶν ἀρχιτεκτονικὴ. Ἐτέρα ἀποστολὴ ἀνετέθη εἰς τὸν συντάκτην κ. Δημ. Πετρόπουλον πρὸς εἰδικὴν ἔρευναν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ παράδοσις τῶν ἀκριτικῶν καὶ ἐν γένει τῶν διηγηματικῶν ἁσμάτων. Οὗτος μεταβὰς εἰς Ἡπειρὸν καὶ Ἀκαρνανίαν προσεκόμισε συλλογὴν ἐξ 80 ἁσμάτων, πρὸς δὲ μελωδίαις 27 ἁσμάτων, ἀποτυπωθείσας ἐπὶ φωνοταινιῶν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Νοτοπούλου.

Πρὸς καθοδήγησιν τῶν δημοδιδασκάλων, τῶν ἐπιθυμούντων νὰ καταγίνωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐθίμων τοῦ λαοῦ, διενεμήθησαν εἰς αὐτοὺς 3.000 ἀντιτύπων τῶν «ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας» τῶν συνταχθέντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου. Αἱ πρῶται συλλογαί, 19 τὸν ἀριθμὸν ἐκ σελ. 959, σταλείσαι εἰς τὸ Ἀρχεῖον, ἀποτελοῦν εὐόκων ἀπαρχήν. Ἄλλαι 58 συλλογαὶ ἐκ σελ. 760, ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ φοιτητῶν εἰς τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν λαογραφικὸν Φροντιστήριον, κατετέθησαν εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Διὰ τούτων καὶ δι' ἑπτὰ χειρογράφων, δωρηθέντων ὑπὸ φίλων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, αἱ συλλογαὶ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπλουτίσθησαν διὰ 84 χειρογράφων ἐκ 2306 σελίδων.

Ἐλλείπει γραφῆς, ἡ ἀποβελτιωτικὴ ἐργασία περιορίσθη εἰς τὴν σταχυολογίαν λαογραφικῆς ὕλης ἐξ ὀκτὼ χειρογράφων ἐκ σελ. 675.

Τέλος κατὰ τὸ 1952 ἐπερατώθη ἡ ἔκδοσις τοῦ 6ου τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῶν ἐτῶν 1950-1951 ἐξ 21 τυπογραφικῶν φύλλων.

δ') Τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ λήξαν ἔτος περιστράφησαν κυρίως εἰς τὴν συλλογὴν ἐθιμικοῦ ὕλικου τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΚΒ'

24

Πρὸς τοῦτο, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐμελετήθησαν καὶ ἀντεγράφησαν διάφορα χειρόγραφα καὶ ἀντίγραφα νομικοῦ περιεχομένου, ἰδίᾳ δὲ νοταριακῶν κωδίκων καὶ λοιπῶν ἐγγράφων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠρευνήθησαν αἱ πολιτικαὶ ἀποφάσεις τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς συστάσεώς του καὶ ἀπεδελτιώθη τὸ ἐν αὐταῖς ὑπάρχον ἐθιμικὸν ὕλικόν.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν συνεπληρώθησαν, δυστυχῶς αἱ κεναὶ θέσεις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἀρχείου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν του.

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ἈΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Κατὰ τὸ 1952 α') ἐταξινομήθη ὀριστικῶς ἡ συλλογὴ ἐγγράφων τοῦ πλουσιωτάτου ἀρχείου Γιάννη Βλαχογιάννη, β') ἡ συλλογὴ νοταριακῶν κωδίκων καὶ ἐγγράφων τῆς Κοινότητος Μυκόνου (ΙΣ' - ΙΘ' αἰ.), γ') τὸ ἀρχεῖον τοῦ Μακεδονομάχου ὄπλαρχηγοῦ Τσόντου - Βάρδα καὶ ἤρχισεν ἡ ταξινομήσις τῶν ἐγγράφων τοῦ Δικαίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1828 καὶ ἐξῆς. Πρὸς τούτοις κατεγράφησαν τὰ νέα προσκτῆματα τῶν ἀρχεϊακῶν συλλογῶν καὶ τῆς Βιβλιοθήκης, ἐλειτούργησε κανονικῶς τὸ Ἀναγνωστήριον, ἐνηργήθησαν ἐπιθεωρήσεις ἀρχείων πρὸς καταστροφὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καὶ ἠλέγχθησαν βιβλιοθήκαι προοριζόμεναι διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν κ.ἄ.

Αἱ πιστώσεις τοῦ Προϋπολογισμοῦ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀγορὰν ἱστορικῶν ἐγγράφων καὶ χειρογράφων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐμειώθησαν, δυστυχῶς ἔτι μᾶλλον καὶ οὕτω τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ἀδυνατοῦσι νὰ ἀγοράσωσι μεγάλας συλλογὰς προσφερομένας πρὸς πώλησιν.

Διὰ τῶν ἡλαττωμένων, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη πιστώσεων, ἡγοράσθησαν, ἐγκρίσει τῆς Ἐπιτροπῆς, τρεῖς μετάλλιναι ἀρχειοθήκαι καὶ τὰ ἐξῆς ἱστορικὰ ἐγγραφα καὶ χειρόγραφα, ἤτοι : α) 26 ἐκκλησιαστικὰ καὶ νοταριακὰ ἐγγραφα τῶν ἐτῶν 1799 - 1844 ἀναφερόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Σαγκρί τῆς Νάξου μονὴν τοῦ ἀγίου Ἐλευθερίου καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἰδρυθεῖσαν σχολὴν. β) Κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβὸς ἐκ χάρτου, διαστ. 0,22×0,17 μ., φέρων ἀρίθμους σελίδων ἀπὸ 27 - 405 (μετ' ἐνδιαμέσων κενῶν), ἐν ᾧ καταχωρίζονται μοναστηριακαὶ συμβάσεις τῆς νήσου Νάξου τῶν χρονολογιῶν 27 Ἰανουαρίου 1755 - 12 Δεκεμβρίου 1791. γ) Σπάραγμα κώδικος ἐκ χάρτου, διαστ. 0,155×0,22 μ., ἐκ φύλλων 44, φέρον μοναστηριακὰς συμβάσεις τῆς Νάξου ἀπὸ 23 Σεπτεμβρίου 1751 - 1808, μὴ τηρουμένης τῆς χρονολογικῆς σειρᾶς εἰς τὰς καταχωρήσεις.

*Υπηρεσιακῶς εἰσῆχθησαν : α) τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἀφυπηρετήσαντος συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κων. Δασκαλοπούλου τῶν ἐτῶν 1839 - 1843 μετὰ τῶν εὐρετηρίων τῶν ἐτῶν 1839 - 1842, τοῦ ἐπίσης συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Γ. Γρουπάρη τοῦ ἔτους 1843 ἄνευ τοῦ εὐρετηρίου, γ) τοῦ ἐπίσης συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κ. Φιλαλήθους τῶν ἐτῶν 1838 - 1843, ἔχον πολλὰς ἐλλείψεις, δ) τοῦ ἐπίσης συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Δημητρ. Σούτζου τῶν ἐτῶν 1846, 1850, 1851, 1857 καὶ 1862, ἔχον πλείστας ἐλλείψεις.

Τὸ Ἀναγνωστήριον τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους ἐλειτούργησε κανονικῶς, ἐξαιρέσει τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, εἰργάσθησαν δ' ἐν αὐτῷ 600 περίπου ἀναγνώσται ἀσχοληθέντες κυρίως μὲ τὴν μελέτην τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος καὶ τῶν Νοταριακῶν.

*Ἡ λειτουργία τῶν τοπικῶν ἀρχείων δὲν εἶναι πάντως κανονικὴ λόγῳ ἐλλείψεως προσωπικοῦ καὶ μὴ χορηγήσεως ὑπὸ τῶν οἰκειῶν Δήμων τῶν κατὰ νόμον πιστώσεων.

Τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους εὐρισκόμενα εἰς συγνήν ἐπαφήν μετὰ τῆς Unesco, τοῦ Conseil International des Archives (C.I.A.) καὶ ἄλλων Ἀρχεῖακῶν Ἰδρυμάτων τοῦ Ἐξωτερικοῦ, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐνεγράφησαν ὡς μέλος τοῦ C.I.A., ἀπλήντησαν εἰς μικρὰ ἐρωτηματολόγια περὶ πλήθους ἀρχεῖακῶν ζητημάτων ἀποσταλέντα ὑπὸ τῶν παρασκευαζόντων τὸ Δεύτερον Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Ἀρχείων, ὅπερ θὰ λάβῃ χώραν ἐν Χάγῃ τὸν Ἰούνιον 1953, καὶ παρέσχον τὰ ζητηθέντα στοιχεία περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχείων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν κατ' ἐντολήν τοῦ C.I.A. συντάσσουσιν τὸν Διεθνῆ Ὀδηγὸν τῶν Ἀρχείων, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν διεθνή ἐπιτροπὴν προστασίας τῶν ἀρχείων παρὰ τῷ C.I.A.

Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ Α' ΚΑΙ Δ' ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐφορ. Βυζ. Ἀρχ. ἀνακοινοῖ ὅτι κατὰ τὴν διάνοξιν τάφρων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ὑπονόμων ἢ κατὰ τὴν θεμελίωσιν οἰκιῶν εὐρέθησαν τάφοι παλαιοχριστιανικοὶ εἰς διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως, χωρὶς εὐρήματα. Ἐπίσης εὐρέθησαν μικρὰ τμήματα τοίχων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς.

Ἐν Καισαριανῇ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄψιν τοῦ ναοῦ, μετὰ σκαφικὰς ἐρεῦνας τοῦ Ἐφόρου κ. Ε. Χατζηδάκη, ἀνεκαλύφθησαν τοῖχοι προγενεστέρων κτηρίων καὶ ὑπόγειος αἶθουσα μὲ τάφους (βλ. ΠΑΕ 1951). Οἱ τοῖχοι ἐκαλύφθησαν ἐκ νέου καὶ διεμορφώθη ὁ χώρος, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Ἐν Κρήτῃ ἐστερεώθησαν αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ τῆς Κερᾶς ἐν Κρητσᾷ (14ου αἰῶνος) δαπάναις τῆς Δ/σεως Ἀναστηλώσεως καὶ τῆ ἐπιβλέψει τοῦ ἐπιμελητοῦ Κρήτης κ. Κ. Καλοκύρη (βλ. Κ. Καλοκύρη, Ἡ Παναγία τῆς Κρητσᾶς, Κρητ. Χρονικ. Γ', 1952, σελ. 211-270, π. καὶ Μ. Χατζηδάκη, Τοιχογραφίες στὴν Κρήτη, αὐτόθι σελ. 59-92 πίν. Β-Ε.)

Ἐν Ρεθύμνῳ ἐπροχώρησαν αἱ ἐργασίαι ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνετικῆς Λέσχης εἰς Μουσεῖον, δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ τοῦ Ἐφεδρικοῦ Ταμείου Ρεθύμνης.

Ἐν Ἡρακλείῳ προχωροῦν αἱ ἐργασίαι μετατροπῆς τοῦ μεγάρου Α. Καλοκαιρινοῦ εἰς Μουσεῖον τῆς Ἐταιρείας Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν, δαπάναις τῆς Ἐταιρείας καὶ τῶν Φιλανθρωπικῶν καταστημάτων Α. Καλοκαιρινοῦ. Ἡδη ἐν τῷ ὑπογείῳ ἔχουσι μεταφερθῆ καὶ ἐγκατασταθῆ αἱ συλλογαὶ μεσαιωνικῶν γλυπτῶν τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου.

Ἐν Χίῳ ὁ ἐφορος ἐπέβλεψε τὰς δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς διευθύνσεως Ἀναστηλώσεως γενομένας ἐργασίας συντηρήσεως ψηφιδωτῶν τῆς Νέας Μονῆς διὰ τοῦ Ἰταλοῦ συντηρητοῦ κ. Τότι καὶ τοῦ κ. Κουτσουρῆ τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης. Ἐστερεώθη κυρίως ἡ Σταύρωσις καὶ διὰ τοῦ καθαρισμοῦ αἱ μορφαὶ ἀπέκτησαν νέαν ὄψιν.

Ἐν Ζακύνθῳ περιουνελέγησαν ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου ἐκ ναῶν τῆς πόλεως περὶ τὰς 35 εἰκόνες μεγάλου μεγέθους· αἱ περισσότεραι προερχόμεναι ἐκ βομβαρδισθέντων ναῶν, ἀρίστης κρητικῆς καὶ ἑπτανησιακῆς τέχνης 16ου-18ου αἰῶνος, πλουτισθεῖσας οὕτω σημαντικῶς τῆς αὐτόθι συλλογῆς.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ἡ ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Α. Ὁρλάνδου Ὑπηρεσία Ἀναστηλώσεως ἀρχαίων καὶ βυζαντινῶν μνημείων ἐξετέλεσε κατὰ τὸ ἔτος 1952 τὰ κάτωθι ἔργα ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως βυζαντινῶν μνημείων.

1. *Εἰς Βραυρῶνα* παρὰ τὸ *Μαρκόπουλον* τῆς *Ἀττικῆς*. Περαιτωθείσης σχεδὸν ἐφέτος τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτέκτονος κ. Ε. Στίκα ἐνεργηθείσης δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῆς τῆς σημαντικῆς παρὰ τὴν Βραυρῶνα βασιλικῆς τοῦ Γ' αἰ. (πβλ. Πρακτικά Ἀρχ. Ἔτ. 1951) ἐγένοντο ἐν αὐτῇ αἱ κάτωθι ἐργασίαι :

α) ἀνεστηλώθησαν δύο κίονες τῆς βορείου ἐσωτερικῆς κιονοστοιχίας μετὰ τῶν ἰωνικῶν κιονοκράνων καὶ ἐπιθημάτων των, β) ἀνεστηλώθησαν πέντε ἐκ τῶν ἑξ μικρῶν κίωνων τοῦ ἐξωνάρθηκος, γ) συνεπληρώθησαν πολλὰ χάσματα τοῦ βορείου τοίχου τῆς βασιλικῆς, ὅστις ἐξετέλει καὶ χρέη ἀναλήμματος τῶν χωμάτων τῆς ὑπερθεν κλιτύος καὶ δ) ἀνεκτίσθησαν διὰ παλαιῶν πλίνθων οἱ σταθμοὶ (λαμπάδες) τῶν θυρῶν τῆς βασιλικῆς, οἵτινες εἶχον τελείως καταστροφῇ.

2. *Ἐν Κρήτῃ*. Ἀνεστηλώθη ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ὁρλάνδου ὁ βυζαντινὸς ναὸς (ΙΔ' αἰ.) τοῦ Ἀἰ - Κυργιάννη ἐν Ἀλικιανῷ τῆς περιφερείας Χανίων, ἀνακατασκευάσθησαν δύο μαρμάρيني ἐσωτερικοὶ κίονες καθὼς καὶ τὰ σταυροθόλια τὰ καλύπτοντα τὰ ΝΔ καὶ ΒΔ διαμερίσματα καὶ αἱ ἀνέχουσαι τὸν καταπεσόντα τρουῖλλον κυλινδρικοὶ καμάραι. Ὡσαύτως ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐστερεώθησαν αἱ θαυμάσιαι ΙΔ' αἰ. τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ διὰ τοῦ ἀρχιτεχνίτου τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Ἡρακλείου κ. Ζ. Κανάκη. Ὡσαύτως εἰς τὴν περιφέρειαν Ρεθύμνης ἐκαθαρίσθησαν αἱ τοιχογραφίαι πολλῶν μικρῶν ἐκκλησιῶν διὰ τοῦ Ἐπιμελητοῦ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Κ. Καλοκύρη.

3. *Ἐν Θεσσαλονίκῃ*. Εἰς Ἁγιον Δημήτριον ἐτοποθετήθησαν ὅλα τὰ μαρμάρινα θωράκια τοῦ γυναικωνίτου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παλαιῶν σχεδίων. Εἰς Ἁγιον Γεώργιον ἤρχισαν πρὸ μηνὸς ὑπὸ εἰδικοῦ συνεργείου καλλιτεχνῶν αἱ ἐργασίαι καθαρισμοῦ τῶν σπουδαίων ψηφιδωτῶν παραστάσεων τοῦ μνημείου.

4. *Ἐν Σέρραϊς*. Συντελέσθη ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ - Ἀρχιτέκτονος κ. Ε. Στίκα, σχεδὸν ἑξ ὀλοκλήρου, δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου καὶ διὰ γενναίας συμβολῆς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἡ ἀπὸ μακροῦ ἀρξαμένη ἀναστήλωσις τοῦ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καέντος Βυζαντινοῦ ναοῦ τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως τῶν Σερρῶν (ΙΑ' αἰ.). Ὑπολείπεται ἤδη μόνον ἡ κατασκευὴ τῆς κεραμώσεως αὐτῆς ὡς καὶ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων.

5. *Εἰς τὴν Νῆσον Πρέσπαν*. Ἀνεστηλώθη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ἐφόρου Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Στ. Πελεκανίδη ὁ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν κατὰ τὸν λήξαντα πόλεμον καταστραφεὶς ναὸς τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς Παναγίας τῆς Πορφύρας εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νησίδος. Ὡσαύτως ἐστερεώθη καὶ ἐκαθαρίσθη ἡ μεγάλη βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλεῖου.

6. *Ἐν Σιατίστῃ*. Ἐστερεώθησαν οἱ Βυζαντινοὶ Ναοὶ τῶν Μονῶν 1) Ἁγίας Τριάδος - Βυθοῦ, 2) Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Δρυοβούνου, 3) Ἁγίας Παρασκευῆς Φλαμουριάς καὶ 4) Κοιμήσεως Θεοτόκου Σισανίου.

7. *Ἐν Ζαγοράῃ*. Ἐστερεώθη τὸ ἱστορικὸν οἶκημα ἔνθα ἐφοίτησεν ὁ Ρήγας Φεραῖος.

8. *Ἐν Μετεώροις*. Ἐστερεώθησαν αἱ μοναὶ Ἁγίας Τριάδος, Βαλαὰμ καὶ Μελου Μετεώρου.